

KARTA PRZEDMIOTU

1. Informacje wstępne

Nazwa przedmiotu	Psychologia niepełnosprawności
Wydział	Wydział Nauk Społecznych i Filologii
Kierunek	Psychologia
Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna	—
Poziom PRK	7 PRK
Poziom kształcenia	jednolite studia magisterskie
Forma studiów	studia stacjonarne
Grupa zajęć	—
Liczba punktów ECTS	4
Rodzaj przedmiotu	fakultatywny
Liczba godzin ogółem	35 godz.
Cykl dydaktyczny	2024/2025 zimowy
Semestr studiów	9
Rok studiów	5
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Rok realizacji	2028/2029
Język wykładowy	polski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	prof. UAFM dr hab. Joanna Konarska (e-mail: jkonarska@afm.edu.pl)

Semestr, liczba punktów ECTS, rodzaj zajęć, liczba godzin w planie studiów

Semestr	Wykład	Ćwiczenia	ECTS
9	15 godz.	20 godz.	4

2. Cele przedmiotu

C1	<p>1. Prezentacja psychologii rehabilitacji i ukazanie jej związków z innymi dziedzinami psychologii, przedstawienie psychologa rehabilitacyjnego w podwójnej roli: jako rehabilitanta osoby niepełnosprawnej i terapeuty rodziny.</p> <p>2. Zapoznanie ze szczegółowymi problemami rozwoju i funkcjonowania osobowego oraz społecznego człowieka z niepełnosprawnością (wrodzona i nabyta: intelektualna, sensoryczna, ruchowa) w zależności od wieku.</p> <p>3. Prezentacja problematyki niepełnosprawności i rehabilitacji w kontekście obronnych mechanizmów osoby niepełnosprawnej (konstruktywnych i destrukcyjnych) oraz mechanizmów obronnych społecznych, ukazanie ich skutków i roli psychologa. Zwrócenie uwagi na interdyscyplinarny charakter procesu rehabilitacji i role innych specjalistów: lekarzy, fizjoterapeutów, logopedów, pedagoga, asystenta osoby niepełnosprawnej - w zależności od wieku, rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Zasygnalizowanie problematyki niepełnosprawności sprzężonej. Stale odniesienie zagadnień rehabilitacji do sytuacji prawnej i ekonomicznej osoby niepełnosprawnej.</p> <p>4. Zapoznanie z najnowszymi sposobami wspomagania rehabilitacji przy udziale współczesnej techniki, informatyki oraz osiągnięć z zakresu psychopatologii rozwoju i neuronauki.</p>
-----------	---

3. Wymagania wstępne

1. W oparciu o zdobytą wczesną wiedzę dobra orientacja w zagadnieniach z zakresu psychologii rozwojowej, wychowawczej, klinicznej i społecznej.
2. Umiejętność interdyscyplinarnego spostrzegania problemów egzystencji ludzkiej

4. Opis efektów uczenia się

W1	Wiedza: Wiedza: Student ma orientację w ogólnych problemach niepełnosprawności, orientuje się w specyfice rozwoju i funkcjonowania osoby z konkretnym rodzajem i stopniem niepełnosprawności, zna formy rehabilitacji i orientuje się co do sposobu współpracy z innymi specjalistami w zespole interdyscyplinarnym	EUK7_W1, EUK7_W2, EUK7_W3, EUK7_W4, EUK7_W5, EUK7_W6, EUK7_W8
U1	Umiejętności: Umiejętności: Student potrafi właściwie zdiagnozować poziom rozwoju i funkcjonowania konkretnego człowieka z niepełnosprawnością na tle rozwoju i poziomu funkcjonowania człowieka pełnosprawnego oraz ocenić jego potencjalne możliwości rozwoju i funkcjonowania	EUK7_U4, EUK7_U5
U2	Umiejętności: Umiejętności: Student posiada umiejętność taktownego zbierania informacji o sposobie przeżywania niepełnosprawności przez osobę niepełnosprawną i członków rodziny w celu udzielenia im konstruktywnej pomocy w procesie prowadzonej rehabilitacji. Ma zdolność łagodzenia i rozwiązywania ewentualnych sytuacji konfliktowych w relacjach: osoba niepełnosprawna - rodzina i otoczenia społeczne, osoba niepełnosprawna - inni rehabilitanci	EUK7_U1, EUK7_U4, EUK7_U5, EUK7_U6, EUK7_U7
K1	Kompetencje społeczne: Kompetencje społeczne: Potrafi nawiązywać kontakt i współpracować z innymi specjalistami.	EUK7_KS1, EUK7_KS2, EUK7_KS3, EUK7_KS4, EUK7_KS5, EUK7_KS6

5. Treści programowe

Wykład (15 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 9)
Wyk1	Psychologia rehabilitacji - pojęcie, historia, związek z innymi dyscyplinami psychologii
Wyk2	Niepełnosprawność - psychologiczna charakterystyka problemów osób z niepełnosprawnością
Wyk3	Osoba niepełnosprawna i jej otoczenie - psychospołeczny kontekst niepełnosprawności
Wyk4	Rozwojowe problemy dziecka z niepełnosprawnością jego funkcjonowanie na tle grupy rówieśniczej
Wyk5	Rodzice dziecka niepełnosprawnego - ich przeżycia (kryzys psychologiczny), rola w rehabilitacji dziecka, nietypowe rodzicielstwo. Udział pozostałych członków rodziny w rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rola i sytuacja pełnosprawnego rodzeństwa
Wyk6	Młodzież z niepełnosprawnością - rehabilitacja na tle typowych dla adolescencji procesów rozwojowych. Relacje partnerskie z rówieśnikami, planowanie przyszłości, sens życia.
Wyk7	Dorosłość i starość z niepełnosprawnością. Rodzaje rehabilitacji.

Ćwiczenia (20 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 9)
-----	---------------------------------

Cw1	Rodzaje i stopnie niepełnosprawności. Dyskusja nad skutkami niepełnosprawności w relacji do wieku i w zależności od rodzaju niepełnosprawności. Różnica między niepełnosprawnością nabytą, a wrodzona lub od wczesnego dzieciństwa. Przeżycia związane z w/w rodzajami niepełnosprawności.
Cw2	Niepełnosprawność intelektualna: charakterystyka, stopnie, potencjalne możliwości i ograniczenia na tle dziecka pełnosprawnego, rehabilitacja
Cw3	Niepełnosprawność sensoryczna: słuchowa i wzrokowa, stopnie psychospołeczne skutki niepełnosprawności. Rehabilitacja i sprzęt rehabilitacyjny - prezentacja wybranych urządzeń.
Cw4	Niesprawność narządu ruchu: przyczyny, rodzaje, aspekt psychologiczny z uwzględnieniem wieku, skutki, rehabilitacja.
Cw5	Psychologiczne mechanizmy przezwyciężania niepełnosprawności - dyskusja, lub film (w zależności od wyboru studentów)
Cw6	Choroba przewlekła i niepełnosprawność: podobieństwa/różnice; problemy psychologiczne i społeczne

6. Metody dydaktyczne

Wykład	
	Wykład konwersatoryjny, objaśnienie, rozmowa kierowana
M17	Prezentacja multimedialna
M19	Studium przypadku
M20	Wykłady
Ćwiczenia	
	Analiza wybranych narzędzi diagnostycznych
M1	Analiza przypadków
M3	Burza mózgów
M6	Dyskusja
M12	Metoda sytuacyjna
M19	Studium przypadku
M20	Uczenie się w oparciu o problem
M23	Zajęcia praktyczne

7. Nakład pracy studenta

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Wykład	15 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Ćwiczenia	20 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Praca własna studenta	
	65 godz.

Całkowite obciążenia	
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	100 godz.
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	4 ECTS

8. Kryteria oceny

Warunki zaliczenia przedmiotu:

Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń; wymagane uczestnictwo i w ćwiczeniach i wykładach (lista obecności) jako zajęciach wzajemnie uzupełniających się. Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest aktywny udział w dyskusjach i przygotowanie prezentacji dotyczącej zadanego zagadnienia. Egzamin na podstawie pisemnego wypracowania, w którym student rozwiązuje potencjalny problem/problemy praktyczny.

Wykłady (Egzamin końcowy / Zaliczenie końcowe)	
Na ocenę 5:	Potrafi połączyć wiedzę z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych ze specyfika ich rozwoju w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności oraz spojrzeć na zagadnienie rehabilitacji z perspektywy interdyscyplinarnej. Aktywnie uczestniczy w dyskusjach.
Na ocenę 4,5:	Potrafi połączyć wiedzę z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych ze specyfika ich rozwoju w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Aktywnie uczestniczy w dyskusjach.
Na ocenę 4:	Posiada wiedzę na temat poszczególnych rodzajów niepełnosprawności, ich skutków i rehabilitacji oraz o rozwoju osób z różnym rodzajem niepełnosprawności
Na ocenę 3,5:	Posiada ogólną wiedzę na temat rehabilitacji oraz rozwoju osób z różnym rodzajem niepełnosprawności
Na ocenę 3:	Posiada ogólną wiedzę na temat sposobów i rodzajów rehabilitacji osób niepełnosprawnych
Ćwiczenia	
Na ocenę 5:	Rozumie kompleksowo szanse i ograniczenia możliwości rozwoju i funkcjonowania osób z każdym rodzajem niepełnosprawności, wskazuje cechy wspólne i specyficzne, zależne od rodzaju i stopnia niepełnosprawności
Na ocenę 4,5:	Ujmuje niepełnosprawność zgodnie z założeniami psychologii pozytywnej
Na ocenę 4:	Rozumie problemy osób z niepełnosprawnościami w kontekście ich funkcjonowania społecznego
Na ocenę 3,5:	Potrafi wskazać specyfikę funkcjonowania i bariery w funkcjonowaniu osób z poszczególnym rodzajem niepełnosprawności
Na ocenę 3:	Posiada ogólną orientację w rodzajach niepełnosprawności i wynikających z nich problemach funkcjonowania

9. Literatura

Literatura podstawowa

1. Kowalik S. — Psychologia rehabilitacji, Warszawa, 2007, Wyd. Akademickie i Profesjonalne [całość]
2. Kowalik S. — Stosowana psychologia rehabilitacji, Warszawa, 2018, Wydawnictwo Naukowe Scholar [całość]
3. Speck O. — Niepełnosprawni w społeczeństwie, Gdańsk, 2005, GWP [fragmenty]

Literatura uzupełniająca

1. Doroszevska J. — 1989- Pedagogika specjalna t. I i II, Wrocław, Ossolineum [fragmenty]
Gałkowski T. Pisula E. (red.) -2006 -Psychologia rehabilitacyjna. Wybrane zagadnienia. Warszawa
Frąckiewicz L. (red.) - 2008 - Przeciw wykluczeniu społecznemu. Warszawa

Publikacje prowadzącego

1. Konarska J. — Psychospołeczne korelaty poczucia sensu życia a niepełnosprawność, Mysłówice, 2002, GWSP [całość]
2. Konarska J. — Zmiana wartości czy moralności ? (Niesprawność nabyta), Mysłówice, 2003, GWSP [całość]
3. Konarska J. — Rozwój i wychowanie rehabilitujące dziecka niewidzącego w okresie wczesnego i średniego dzieciństwa, Kraków, 2010, Wyd. Naukowe UP [całość]
4. Konarska J. — Rozwój i wychowanie rehabilitujące dziecka niewidzącego w okresie późnego dzieciństwa i adolescencji, Kraków, 2013, Wyd. Naukowe UP [całość]
5. Konarska J. — Niepełnosprawność w ujęciu interdyscyplinarnym, Kraków, 2019, Wyd. Naukowe UP [całość]